

- 90. Н. Марръ, О расопкахъ и работахъ въ Ани лѣтомъ 1906 г. Պետերբուրգ 1907: Արարատ 1908, էջ 329—337:
- 91. Fink-Strzgowski, Atlas zum Katalog der arm. Handschriften. Tübingen 1907). Ազգագր. Հանդ. ԺԷ (1908) 154—160:
- 92. M. Khostikian, David der Philosoph. Berlin 1907. Արարատ 1907, էջ 961—969:
- 93. Ֆ. Մուրատ, Յայտնութիւն Յովհաննու: Երուսաղէմ 1905—1911: Հովիտ 1911, էջ 574—575, 588—590:
- 93 ա. Христианскій Востокъ, I, 1. Հովիտ 1912, էջ 605:
- 94. Յատաչարան Հ. Արմէնի Մեծն Տիգրան գրուածքին, Անթիլիաս 1947. նոյնը Հասկ 1947, էջ 329—331:

ԿԵՆՍՍԱԳՐԱԿԱՆՔ

- 95. Նահապետ եպ. Նահապետեան: Արարատ 1907, էջ 44—50:
- 96. Կարապետ եպ. Տէր-Մկրտչեան: Արարատ 1915, էջ 849—856:
- 97. Մեսրոպ Վ. Մագուղեան: Արարատ 1918, էջ 29—31:
- 98. Կարապետ Կոստանեան: Բանբեր 1921, էջ 314—316:
- 99. Մաղափա արքեպ. Օրմանեան եւ կաթողիկոսական ընտրութիւն: Թիֆլիս 1908, էջ 80 (արտատպ. Հաչրենիֆ օրագրէ Թիֆլիս 1908): Նոյնը Բ. տպ. Թիֆլիս 1911, 80, էջ 54:
- 100. Օրմանեան պատրիարքի յիշատակին: Նոր Օր, բացառիկ քիւ 1942 (Ֆրէզնօ), էջ 3—10 (էջ 5—7 պատմական սրբագրութիւններ Ազգապատումի, Բ., 1803 եւ 1511 էջերուն հաշոյ):
- 101. Կեանքիս ամենադժբաղդ օրը եւ երջանկութեան ընկեր: Պայքար, բացառիկ 1943, էջ 200—212:

Հ. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆ

Հ. ՀՄԱՅԵԱԿ Ժ. Վ. ՀԱՄԲԱՐԵԱՆ ✦

Որո՞ւն անծանօթ է 1909էն ի վեր ի Զմիւռնիա եւ ի Կ. Պոլիս Հ. Հմայեակ Համբարեան, որ իբրեւ գիտուն վարդապետ, ուսուցիչ, տեսուչ եւ մեծաւոր պաշտօնավարած էր 40 տարիներ շարունակ Մխիթարեան վարժարաններու մէջ քրտնաջան: Միաբանութիւն կը սգայ կորուստը իր արդիւնաւոր անդամին, որ յուլիս 19ին, իր 72 տարեկան հասակին հանգեաւ ի Տէր Կ. Պոլիս: Անոր բարի համբար անգամ մ'ես հանեց ոտք քաղաքին ազգայիններն եւ օտարները յայտնելու իրենց վերջին յարգանքը Հանգուցելոյն, որ դաստիարակն եղած էր անքիւ հայ պատանիներու:

Ան տեսած էր աշխարհի առաջին լոյսը 1881 յուլիս 1ին Կարնոյ քաղաքին մէջ, ընդունելով յաւագանէ Գրիգոր անունը: Տասնուկէս տարեկան հասակին բաժնուեցաւ ան իր ծնողներէն եւ հարագատներէն աշակերտելու վիեննայի Մխիթարեան Կղերանոցին մէջ, ուր կը հասնի 5 յունուար 1892: Ի բնէ ուշիմ պատանին կը կատարէ յաջողութեամբ իր ուսմանց ընթացքը. 1899 փետրուար 26ին կ'անդամագրուի Մխիթարեան Միաբանութեան, երբ կը ստանայ Հմայեակ անունը. քահանայ կը ձեռնադրուի 12 յունիս 1904: Գործնական կեանքի ասպարէզի վրայ բարգաւաճեց ան իր կարողութիւնները նախ իբրեւ ուսուցիչ Մխիթ. Կղերանոցին մէջ: 1907ին կը յանձնուի իրեն «Հանդէս Ամսօրեայ» ուսումնաբերքիս խմբագրութիւնը, զոր կը վարէ մինչեւ 1909: Այս տարւոյն հարկ տեսաւ Միաբանութիւնը ուղարկել զինքը Կ. Պոլիս, ապա Զմիւռնիա եւ դարձեալ Կ. Պոլիս իբրեւ ուսուցիչ: 1914ին ան Զմիւռնիա էր, երբ սկսաւ համաշխարհային պատերազմը, 1921ին կարգուեցաւ Կ. Պոլիս վարիչ Մխիթարեան վարժարանին, ապա նաեւ Մեծաւոր վանատան: Հ. Համբարեան գիտցաւ յետպատերազմեան դժուարին տարիներուն քաջաբար կուրծք տալ ամէն դժուարութիւններու եւ խոհեմութեամբ եւ ճկունութեամբ պահպանել վարժարանին գոյութիւնը. վերածեց իսկ զայն լիկէոնի տարեկան իբր 600 աշակերտներով, եւ վարեց մինչեւ իր կեանքի

